

**PROGRAM
KSZTAŁCENIA DOROSŁYCH
NA TERENACH WIEJSKICH (CAERA)**

KOŃCOWY RAPORT EWALUACYJNY

**Przygotowany przez
WIZARD PROJECT SOLUTIONS**

Wstęp

Jest to niezależna ewaluacja projektu Program Kształcenia Dorosłych na Terenach Wiejskich (CAERA), wykonanego przez wieloagencyjne partnerstwo w okresie ponad dwóch lat od października 2006. Wyniki procesu ewaluacji były zbierane przez dwa lata trwania projektu i składają się z serii "migawek" zaprojektowanych tak, by zbadać i ocenić efektywność z jaką projekt był wdrażany.

Podstawowymi narzędziami używanymi w procesie ewaluacji były (I) ankiety; (II) obserwacje; (III) rozmowy; (IV) własne refleksje. Informacje częściowe przekazywane były w regularnych okresach np. podczas każdego spotkania partnerów. Poza spotkaniami bezpośrednimi kontakt z koordynatorem i partnerami utrzymywany był przez e-maile i Grupę Yahoo. Ewaluator starał się przekazać informację zwrotną w wyważony sposób.

Zakres i cele ewaluacji ustalone zostały podczas spotkania inauguracyjnego w Timisoarze w Rumunii. Obejmowały one: cele ogólne i szczegółowe projektu i ich wyniki; zarządzanie i koordynację projektu; zarządzanie finansami i wykorzystanie zasobów; wdrożenie strategii rozpowszechniania; i w końcu ocenę samej ewaluacji.

Dodatkowo wielu partnerów prowadziło własną samoocenę działań. Kolejne strony przedstawiają ostateczne wyniki obserwacji, refleksji i analizy dokonanych odnośnie przebiegu tego dwuletniego projektu.

Zakres, cele i wyniki

Co do celów i wyników koniecznym jest podkreślenie sukcesu z jakim zostały one osiągnięte. Znalaziono pewne innowacyjne rozwiązania skierowane do wcześniej istniejących problemów np. założenie parku w Rumunii, by ułatwić dostęp do oddziaływań społecznych.

Podobnie projekt okazał się rozwinąć coś innowacyjnego (kluczowe kryterium Programu Uczenia się Przez Całe Życie), jak wykazano w niektórych z komentarzy partnerów:

„Doświadczaliśmy nowych aspektów w selekcji grupy docelowej, określania istniejących kompetencji, jak również pilotażowania szkolenia.”

Co ważniejsze, z raportów partnerów, komentarzy i strategii było jasne, że są plany kontynuowania i podtrzymania działań poza okres finansowania projektu, np.

„Będziemy stosować przykłady metod szkolenia dorosłych w naszej przyszłej pracy.”

Co do wpływu na ostatecznych beneficjentów (ludzi mieszkających na terenach rolniczych) projekt wyraźnie przyniósł dodatkowe korzyści i ostatecznie to mogłoby być uważane za najważniejszy ze wszystkich wskaźników, jak ilustrują to następujące komentarze: „Beneficjenci otrzymali większą zachętę by być aktywnym i poszukiwać rozwiązań dla uczynienia swojego życia na

terenach rolniczych lepszym, poszukiwania nowych możliwości zatrudnienia, samo zatrudnienia, kontynuowania nauki itd.”

Tym niemniej, podczas pisania tego raportu „Poradnik” i „Przewodnik europejski” nie były jeszcze zakończone i dlatego niemożliwym było ocenienie wpływu tych dwóch ważnych produktów na potencjalne przyszłe grupy docelowe.

Plan pracy i wdrożenie

Mimo, że konieczna była zmiana harmonogramu, projekt zdołał skupić ponad 250 beneficjentów, co przy projekcie tego typu jest olbrzymim osiągnięciem. Liczba ta pokazuje również, że narzędzia i metody zostały rzeczywiście przetestowane na statystycznie znaczącej grupie.

Partnerzy jednogłośnie zgodzili się, że różne potrzeby i pomysły zostały włączone do poprawionego planu pracy. W wyniku wprowadzonych działań członkowie grup docelowych mogli rozwinąć nowe sprawności i zidentyfikować odpowiednie strategie w celu poprawienia sytuacji społeczności rolniczych.

„Beneficjenci otrzymali większą zachętę by być aktywnym w poszukiwaniu rozwiązań, by swoje życie na terenach rolniczych uczynić lepszym. Zdobyli nowe kompetencje i umiejętności (np. korzystania z Internetu i e-maili) i nauczyli się jak wносить petycje do władz lokalnych itd.”

Z nieco mniej pozytywnego punktu widzenia, występowały znaczne poślizgi co do planu zajęć w wyniku czego wiele początkowo ustalonych terminów nie zostało dotrzymany. Chociaż partnerzy wspólnie uzgodnili większość z terminów, prawie wszyscy zaniedbali ich dotrzymanie co, jak sami przyznają, spowodowało opóźnienie w wytworzeniu niektórych kluczowych produktów.

Intencją partnerów jest by ten „Poradnik” na temat rozwoju społeczności został wykorzystany w celu pomocy innym agencjom wspomagającym do zrozumienia procesów aktywizacji mieszkańców terenów rolniczych. Jeśli będzie to mogło być zrealizowane, projekt odniesie sukces w pomaganiu i zapewnieniu długoterminowego wpływu.

Efektywność partnerstwa

Czy są jakieś wyraźne wskaźniki rzeczywistego i efektywnego partnerstwa nawet z podziałem zadań i odpowiedzialności jak również udziału ze strony zaangażowanych organizacji? W odpowiedzi na to pytanie sami partnerzy zostali poproszeni o określenie, czy zauważyli jakieś przejawy dobrych praktyk, które zostały zidentyfikowane i wymienione jako rezultaty projektu.

Niestety, poza spotkaniami twarzą w twarz, brakowało współpracy pomiędzy partnerami z niedostateczną wymianą wiedzy, czy najlepszych praktyk, jak pokazuje to następujący komentarz: „Wszyscy z nas pracowali niezależnie; bardzo mało było wzajemnego oddziaływania pomiędzy partnerami.”

Co do samych spotkań partnerów, tylko dwie organizacje partnerskie reprezentowane były przez ten sam personel przez cały okres trwania projektu, a to powodowało pewne trudności jeśli chodzi o ciągłość. Trudność ta była powiększona przez fakt, że partner hiszpański (FASE) nie uczestniczył w żadnym z dwóch ostatnich spotkań.

Wśród niektórych partnerów było również wyraźne poczucie, że ponieważ nie byli zaangażowani w projekt wyjściowy (SAERA), z którego wyniknęła ta inicjatywa, w obrębie partnerstwa istniały dwie odrębne grupy. Z niezależnej obserwacji wynika, że sytuacja poprawiła się po trzecim spotkaniu w Polsce.

Chociaż niektórzy partnerzy byli krytyczni wobec organizacji drugiego spotkania (Hiszpania), proces budowy zespołu rozwijał się osiągając kulminację podczas spotkania w Estonii we wrześniu 2007.

Zarządzanie projektem i koordynacja

Oceniając to kryterium, ewaluator wziął pod uwagę takie sprawy jak, czy poszczególni partnerzy mieli okazję udziału w dyskusji, podejmowaniu wspólnych decyzji i czy koordynator ustalił jasne wskaźniki i terminy.

Przeważająca większość partnerów uważała, że otrzymała jasne instrukcje od koordynatora. Biorąc pod uwagę fakt, że nastąpiła zmiana personelu w organizacji koordynującej, z grubsza biorąc 12 miesięcy w projekcie, jest to pozytywna obserwacja.

Większość partnerów uważała również, że wprowadzono trafne i odpowiednie działania monitorujące. Koordynator ustalił jasną dokumentację/formę monitorowania podczas i zaraz po spotkaniu w styczniu 2006.

Podczas projektu partnerzy używali uznanych narzędzi komunikacji (tj. Grupa Yahoo), które umożliwiły dalszą dyskusję, szczególnie podczas okresu przejściowego przy zmianie koordynatorów.

Koordynator określił również odpowiedni system monitoringu finansów, który zapewniał, że finansowanie projektu było właściwe, a rozliczenia pośrednie i końcowe składane były na czas.

"Zmiana kierownika projektu spowodowała zamieszanie i problemy z komunikacją na dość długi czas, jednak mimo takich zmian, projekt zarządzany był właściwie."

Wdrożenie strategii rozpowszechniania

Od początku projektu istniała własna jego strona internetowa, która umożliwiała rozpowszechnianie online celów, rezultatów i rzeczy wyuczony w ramach projektu. Pomogła ona również stworzyć zbiorową tożsamość podzielaną równo przez różnych partnerów.

Chociaż strona internetowa (www.caera.org) zawierała linki do stron każdej z organizacji partnerskich, nie wszyscy z partnerów wykorzystali je do rozpowszechniania projektu. Dalsza słabość leży w tym, że nie załadowano podsumowania projektu (w każdym języku narodowym partnerów)

Tym niemniej, poza Internetem partnerzy stosowali szeroki zakres narzędzi i działań rozpowszechniających, włącznie z konferencjami i mediami drukowanymi. Ich działania osiągnęły szerokie relacje nie tylko na lokalnym, ale również regionalnym, krajowym i międzynarodowym poziomie.

Niestety, z powodu opóźnienia w wytworzeniu dwóch kluczowych produktów końcowych ("Przewodnika do pracy społeczności rolniczych" i "Broszury o rozwoju społeczności rolniczej" niemożliwym było ocenienie wpływu tych dwóch ważnych narzędzi rozpowszechniania.

Partnerzy jednakże omawiali dystrybucję tych dwóch produktów w pewnych szczegółach podczas spotkania w Estonii można powiedzieć, że istnieją wyraźne plany podtrzymania działań poza okres finansowania projektu, jak pokazuje to następujący cytat:

"Wykorzystamy broszurę, by pomóc innym organizacjom w zrozumieniu procesu rozwiniętego w obrębie CAERA. Postaramy się promować kursy z agroturystyki w innych regionach."

Wnioski i zalecenia

Ogólnie mówiąc był to projekt, który został pomyślnie wykonany zgodnie z celami ogólnymi i szczegółowymi, jakie przedstawiono w oryginalnej aplikacji. Chociaż były pewne opóźnienia w działaniach, większość założonych wyników zostało osiągniętych, a w niektórych przypadkach nawet przekroczone.

Co do przyszłości, większość partnerów zidentyfikowało sieci innych agencji wspierających (np. Agencje Rozwoju Rolnictwa, Organizacje Agroturystyczne), z którymi zamierzają współpracować. Przyszły projekt mógłby oczekiwać włączenia tych agencji współpartnerów z wcześniejszych etapów.

Było wiele przykładów wykorzystania dobrych praktyk do nauczania kompetencji i innowacji w metodach szkolenia, np. wykorzystanie odgrywania ról w celu nauki technik sprzedaży w Estonii i tworzenia własnych stron internetowych we Francji do nauki sprawności komunikowania się i prezentacji.

Jeśli były jakieś słabości w ramach projektu, to wynikały one z tego, że partnerzy pracując bardzo efektywnie jako indywidualne organizacje, nie zawsze współpracowali tak dobrze jak by mogli. Jasny dowód na to co zostało powiedziane jest na przykład w zakończonym "Przewodniku do pracy społeczności rolniczych", pracowali oni po to, by osiągnąć wspólne cele.

Co do ewaluacji, partnerzy pozytywnie odpowiadali na jakiegokolwiek uwagi i zalecenia, które poczyniono. Poza obejmującymi wszystko obserwacjami ewaluatora wszyscy partnerzy prowadzili swoje własne oceny, które pokazują ich zaangażowanie dla stałej poprawy jakości.

Uczestnicy zasługują na pochwałę za jakość wykonanej pracy, która wyraźnie miała pozytywny wpływ na beneficjentów.